

BETÜL

Ahmed Yüksel Özemre

Betül'ün beni nasıl karşılayacağını doğrusu merak ediyordum. Sekreterinin odasında birkaç dakika bekletildikten sonra odaya girdiğim zaman onu masasında yazı yazarken buldum. Onbeş sene öncekinden fazla farklı değildi. Genç kızlığındaki formunu muhâfaza etmiş görünüyordu. Beni bir dakika kadar ayakta beklettikten sonra başını kaldırdı. Yüzüme bîgâne bir biçimde baktı. Kupkuru, soğuk ve ruhsuz bir tavırla: "Ne istiyorsunuz?" diye sordu. İlgisizliğin ötesinde, hiç beklemediğim bu itici ve âdetâ hakaretâmiz tavır karşısında şok oldum. Beni teşhis edememiş olduğu zehâbıyla: "Ben, Vedat Erdemli'yim" dedim. Betül gene o soğuk tavırla: "Evet biliyorum. Ne istiyorsunuz?" dedi. Demek ki Betül bu tavrını bilinçle uygulamaktaydı. İçim burkularak: "Sizi görmeye gelmiştim" dedim. Ama geldiğime geleceğime de çoktan pişman olmuşum. "Gördünüz işte" dedi. Bu farklı bir tarzda kovulmam demkti. Birden kanımın çekildiğini hissettim. Oda başımda döndü. Büyük bir gayret sarf ederek: "Evet hanımefendi; maalesef gördüm" dedim ve kapıya yöneldim.

Kapının tokmağını tuttuğumda kısa bir tereddüd geçirdim. Nefsim onun bu nezâketsizliğini yüzüne vurmamı telkin etmekteydi. Ama bu neye yarardı? Zorla güzellik olmazdı ki. Kapıyı açıp sekreterin odasına geçtim. Sekreteri selâmlayarak İstiklâl Caddesi'ne kendimi zor attım. Başım zonkluyor, ellerim titriyor, kalbim hızlı hızlı atıyor, ayaklarım birbirine dolanıyordu. Ben bu kıza ne yapmıştım ki onbeş sene sonra böyle bir muâmeleye mâruz kalıyordum? Gençliğimde müşterek arkadaş grubu içinde üç sene arkadaşlık etmiş olduğum o nâzik, o zarif, o ölçülü, o sevecen kıza ne olmuştu?

Bu düşüncelerle Intercontinental Oteli'nin altındaki pastahâneye kendimi zor attım. Üstüste içtiğim iki büyük fincan espresso kahve aklımı biraz olsun başıma getirdi. 1960'lı yılların başında Moda'da 12 kişilik arkadaş grubumuzun üyelerinden biriydi Betül Bahtiyarzâde. Saint Benoît Fransız Lisesi'nden ve İktisat Fakültesi'nden mezundu. Grupta 7 genç kız 5 de delikanlı vardı. Yazları hergün Moda Plâjı'ndan denize girer, atlama kulesinde biz erkekler birbirimizle yarışırken kızlar da bizleri seyredip alkışlarıyla cesâretlendirirlerdi. Akşamları Moda Burnu'ndaki falezin üstünden, ya da kirâladığımız iki sandala doluşup Marmara'ya açılarak Güneş'in batışını seyredip, yemekten sonra da ya gene Moda Burnu'nda buluşur sohbet eder, gezer ya da Moda açık hava sinemasında film seyrederdik.

O zamanlarda geçerli olan görgü kuralları kız-erkek iki kişilik gruplar hâlinde ana gruptan ayrılmamıza da, kızlara hissî olarak bağlansak bile bunu herkesin önünde ortaya koyacak hareketlerde bulunmamıza da mâni idi. Her delikanlının, her genç kızın yavuklusu gönlünde sır olarak kalırdı. Bunu diğerlerinin bilmesini istemezdik. En azından ben Biyoteknoloji doktorası yapmak üzere Cambridge Üniversitesi'ne gidineye kadar, erkekler arasında biz bu konulara hiç temas etmedikti.

Ben bütün kız arkadaşlarımız arasında en çok Betül'ü beğenir, onu müstakbel eşim olarak görürdüm. Niyetim de, eğer imkân olursa, onunla evlenerek İngiltere'ye

birlikte gitmemizdi. Bunu henüz kendisine açmak fırsatını bulamamıştım ki bir gün bizim gruptan ve Saint Joseph Fransız Lisesi'nden de arkadaşım olan Mukbil beni ziyârete geldi. Betül ile evlenmek husûsunda anlaşmış olduklarını ifâde etti. Bunu kimseye ifşâ etmememi ve bu karara saygı göstererek ona göre davranmamı talep etti. Betül hakkındaki düşüncelerimi hiç kimseye belli etmemiş olmama rağmen, Mukbil'in hem Betül'e karşı hissiyatımı sezinlemiş ve hem de "pişmiş aş su katmamam" ya da "boşuna ümitlenmemem" husûsunda beni bililtizâm nâzikçe îkaz etmek zorunluluğunu duymuş olduğuna inandım. Bu beyân beni büyük bir hayal kırıklığına uğrattı; gruptan soğudum. Onlara iştirâk ettiğim nâdir zamanlarda da hep içime kapıncık durdum. Neşemin kaçmış olduğunu Betül de diğer arkadaşlar da hemen teşhis edip üstüme geldiler. Sıkıntımın sebebini öğrenmek istediler. Ama ben sır vermedim.

İngiltere'den de yalnızca Mukbil'e mektup yazıp tebrik etmek üzere Betül ile ne zaman evleneceklerini bana bildirmesini istedim. Fakat yazdığım dört mektuba da cevap gelmeyince ben de bir daha üstüne düşmedim.

Doktoramı tamamladıktan sonra on sene kadar özel bir şirkette çalıştım. Bu arada bir İngiliz kızıyla evlendim. Ama bu evlilik, çocuğumuz olmadan, eşimin kanserden vefâtı sonucu beş senede bitti. Ben de gönlümde gitgide artan yurt hasretine dayanamayıp İstanbul'a avdet ettim. Burada ilk işim Mukbil'i aramak oldu ama onun adresini kimse bilmiyordu. Eski gruptan ise yalnızca Betül'ün adresini zar zor ve ancak bir takım tesâdüfler sonucu tesbit edebildim. E yâni, ha Betül ha Mukbil demekti. Ben de hem eski grupla temâs kurabilmek hem de, geç de olsa, evliliğini tebrik etmek üzere Ziraat Bankası Beyoğlu şûbesi müdürlüğüne kadar yükselmiş olan Betül'ü görmeğe gitmişim. Onun beni bu şekilde karşılayıp da kovmaktan beter edeceğini nereden bilebilirdim ki?

Bu durum karşısında bütün olanları unutup kendi işlerimle meşgûl olmaya karar verdim. İstanbul'da gıda sanayiinin önde gelen şirketlerinden birinin biyoteknoloji araştırma-geliştirme bölümünün direktörlüğüne getirilmişim. Ve işim de başımdan aşkıydı.

Bu hâdiseden bir, belki de bir buçuk ay sonraydı ki bir gece telefonum çaldı. Karşımda Betül vardı. "Vedat; sana çok ters davrandım. Bundan azab duyuyorum. Seninle görüşmek istiyorum" dedi. Nutkum tutulmuştu. "Bu ne perhiz, bu ne lâhana turşusu!" diyesim geldi ama kendimi zor tuttum. Kısa bir süre cevap veremedim. Betül: "Vedad orada mısın?" diye sordu. Toparlandım; soğuk bir tavırla: "Evet hanımefendi; buradayım. Davranışınızdaki değişiklik bendenizi memnûn etti. Sanırım iş yerinizden saat 18.00'den önce çıkamıyorsunuz. Yarın akşam Intercontinental Oteli'nin altındaki pastahânedede saat 18.20'de buluşmamız sizce uygun olur mu?" dedim. "Teşekkür ederim. Geleceğim. Hayırlı geceler" dedi ve telefonu kapattı. Bir an Betül telefonumu nasıl buldu diye düşündüm. Sonra randevu için ilk müracaatımda telefon numaramı sekreterine yazdırmış olduğumu hatırladım.

Betül randevusuna tam zamanında geldi. Elimi sıktı. Hiçbir şey olmamış gibi "Nasılsın Vedat?" diyerek sandalyeye yerleşti. "Teşekkür ederim, iyiyim. Siz âfiyettesinizdir İnşâallah" diye cevap verdim. Tepeden inme bir tarzda: "Beni onbeş sene sonra neden ziyâret etmeğe geldindi?" diye sordu. Yutkundum, "İngiltere'den yeni dönmüştüm. Sizi ve Mukbil'i görüp tebrik etmek istiyordum; o kadar. Mukbil mek-

tuplarımın hiçbirine cevap vermemişti" dedim. Kaşlarını kaldırarak hayretle bana baktı: "Bizi neye tebrik edecektin ki?" dedi. Bu sefer hayret sırası bendeydi: "Siz evli değil misiniz ki? Evliliğinizi tebrik edecektim" dedim. Betül'ün yüzü kıpkırmızı ke-sildi. Hiddetle: "Bu saçmalığı da nereden çıkardın Allâh aşkına?" diye sordu. "Ben İngiltere'ye hareket etmezden dört ay önce ikinizin evlenmeye karar vermiş olduğunuzu, bu konu hakkında siz dâhil kimseyle konuşmamamı Mukbil benden talep etmişti. Ben de evliliğinizi tebrik etmek için kendisine muhtelif aralıklarla dört mektup atmama rağmen hiçbir cevap alamayınca münkesir olup bir daha da yazmadımdı" dedim.

Betül büyük bir hiddet ve de nefretle sağ yumruğunu sol avucunun içine vurdu: "Vay hergele Mukbil vay!" dedi. Bu öfke beni şaşırttığı gibi bu ânî mizac değişikliğinin de neye delâlet ettiğini anlayamadım. Betül ise birdenbire sâkinleşmiş, gözleri dalmıştı. Düşünceli bir tavırla kahvesinden iki yudum içti. Sonra, bana dönerek, onbeş sene önceki uysallığı ve sevecenliğiyle: "Ben Mukbil'i yalnızca bir arkadaş olarak telâkki ettim. Onunla evlenmeyi hayâlimden bile geçirmiş değilim. Nitekim senin İngiltere'ye hareketinden hemen sonra bana evlenme teklif etti ve ısrarcı da davrandı ama ben kendisini her seferinde reddettim. Sonunda o da ümidini kesip gitti, İzmir'e yerleşti. Vedat, Allâh aşkına bana doğruyu söyle! İngiltere'ye hareketinden birkaç ay önce sen birdenbire içine kapandın ve gruptan da âdetâ koptundu. Üzerine o kadar gitmemize rağmen bu değişikliğin sebebinin bize açıklamadındı. Yoksa buna sebep Mukbil'in o sözleri miydi?" diye sordu. Köşeye sıkışmıştım. Başımı önüme eğdim. Vakit kazanmak için ben de kahvemden birkaç yudum aldım.

"Betül hanım..." diye lâfa başlayacak oldum. Gene ânî bir mizac değişikliğiyle sözümü keserek, asabî bir şekilde: "Vedat; Allâh aşkına şu sizli, bizli, hanımlı konuşmayı bırak! Onbeş sene önceki Vedat ol!" dedi. Buna, üzüntümü ve inkisâr-ı hayâlîmi iyice belli eden kırık bir edâ ile: "Emin ol! Ben de seni büronda ziyâret ettiğimdenberi o onbeş sene önceki Betül'ü hasretle arıyorum" diye cevap verdim. Betül bu cevabımı duymazlıktan geldi; şefkatle elini elimin üstüne koydu ve: "Allâh aşkına Vedat; sorduğum soruya lûtfen cevap ver!" diye âdetâ inledi. Ben: "Evet Betül, üzüntümün ve grupta ilişkimin zayıflamasının tek sebebi Mukbil'in o beyânıydı" dedim. Betül'ün yüzü birdenbire aydınlandı, bakışı mûnisleşti, elimi iki elinin arasına hapsetti: "Bu demektir ki sen beni gizliden gizliye seviyordun. İçine kapanman da Mukbil'in beyânıyla uğradığın hayal kırıklığının eseri idi. Doğru mu bu, Vedat?" diye fısıldadı. Ben de aynı tonda: "Evet" dedim. "Peki ama bunu bana niye açıklamadındı a mubârek çocuk?" diye târizkâr ama çok muhabbetli bir tarzda yüzüme baktı. "Tam sana evlenme teklif edecektim ki Mukbil'in müdâhalesi buna engel oldu. Pişmiş aş su katamazdım" dedim. "Ah aptal adam, ah! Böylesine yüce ahlâk sâhibi olmanın ikimize nelere mal olduğunu biliyor musun sen? Hâlbuki ben de seni, yalnızca seni seviyordum" dedi.

Onbeş sene sonra gelen bu itiraf karşısında nutkum tutuldu; göz yaşlarımı tutamadım. Üzüntüyle: "Peki ama sen bunu bana çitlatmış olsan olmaz mıydı? Mukbil'in yalanı da benim önümü kesmezdi" dedim. "Ne yapayım; benim de o zamanki çekingenliğim buna mâni olduydu" dedi ve arkasından hemen ekledi: "Onbeş senedir sen hiç değişmemişsin Vedat. Gene o zarif, kibar, diğergâm, hoşuna gitmeyen hareketleri asîl bir tavırla hazmeden ya da bilmezlikden gelen eski Vedat'sın. Pe-

kiyi sen beni nasıl buldun?". Yüzüne dikkatle baktım: "Seni üzse bile sana karşı dürüst olacağım Betül. Sen sâkin, ciddî, vakur, muhabbetli ve de çok güzel bir kızdın. Hâlâ eski güzelliğini muhâfaza ediyorsun ama maalesef asabî, mütehakkim, mizacı sürekli değişen bir kişilik kazanmışsın. Bunu müşâhede etmiş olmak bana ızdırab veriyor" dedim.

Betül'ün o buğday tenine çok yakışan iri yeşil gözlerinde iki damla yaş tomurculandı; sesine yansıyan büyük bir kederle: "Kimseye itiraf edemediği büyük bir aşkla sevmekte olduğu delikanlının birdenbire me'yus ve mükedder bir suskunluğa büründüğünü ve sonra da çekip İngiltere'ye gittiğini gören, kendisinden onbeş sene hiç haber alamamış olmasına rağmen onun sevgisine marazî bir şekilde bağlı kalan, bütün arkadaşları evlenip çoluk çocuk sâhibi olurken, kırkına merdiven dayamış, ve artık çoluk çocuk sâhibi olma ümidi de kalmamış bir kız kurusunun bütün bunlara tahammül edip göğüs germesinin onun moralini ve kişiliğini ne denli tahrîb edebileceğini hiç düşündün mü sen?" dedi.

Birden içim hûn oldu: "Haklısın Betül. Senin hesabına da kendi hesabıma da çok ama çok üzgünüm. Ama bunda ne senin ve ne de benim suçum var. Mukbil bu hınzırlığı yapmamış olsaydı belki de şurada çocuklarımızla birlikte oturuyor olabilirdik" dedim. Bunun üzerine Betül: "Sana göstermiş olduğum öfke bana lâyıık gördüğünü vehmettiğim davranışına karşı bir reaksiyondur. Lûtfen beni affet!" dedi. "Sen benim için hiçbir zaman unutamayacağım çok azîz bir varlıksın. Bu yüzden de reaksiyonun beni çok rencide ettiydi; ama neyse artık mesele anlaşıldı. Bir daha bu konuya dönmeyelim" dedim. Betül hiç ümit etmeyeceğim bir şekilde sessizce ağlamaya başladı. Bir müddet sonra kendisini topladı, mendiliyle gözlerini sildi: "Vedat; bugünlük bu kadar yeter! Ben seni tekrar ararım. Hoşça kal!" diyerek pastahânedeki fırtına gibi çırpıp gitti. Karar verme hakkının yalnızca kendisinde olduğunu izhâr eden o mütehakkim mizacı gene ağır basmıştı ama bu hareketinde hislerini bana daha fazla göstermek istememesinin de bir dahli var gibime geldi.

Bu buluşmadan birkaç gün sonra çalıştığım şirket beni bir meseleyi halletmek üzere Frankfurt-am-Main'a gönderdiydi. Yaklaşık üç hafta kadar sonra İstanbul'a avdet ettiğim günün gecesi Betül telefon etti: "Vedat; hep senden bir telefon bekledim. Bir aydır neredeydin?" diye târizde bulundu. "Bir iş için apar topar Almanya'ya gönderdiler. İstanbul'a daha bugün döndüm. Gündüzleri başımı kaşıyacak vaktim yoktu. Sen de ev telefonunu vermemiş olduğun için, çok özlemiş olmama rağmen, akşamları da seni arayamadım" dedim. Bunun üzerine Betül, özür dileyerek, evinin telefon numarasını verdi ve: "Bak! Sana ne diyeceğim. Yarın akşam seni Abdullâh Efendi Lokantası'nda birlikte yemek yemeğe dâvet ediyorum. Beni saat 19.00'da Atatürk Kültür Merkezi'nin önünde bekle! Arabamla gelip seni alacağım. Olur mu?" dedi. "Tabî, çok memnûn olurum" diye cevap verdim. Sevincini belli ederek: "Haydi öyleyse, gözlerinden öperim" dedi ama "Ben de senin gözlerinden öperim" dememe fırsat bırakmadan telefonu kapadı. O sert ve kaba zırhının ardındaki eski günlerin samimî Betül'ü, hayâl meyâl de olsa, nihâyet kendisini göstermeğe başlamıştı. Bundan mutluluk duydum.

Emirgân sırtlarındaki lokantaya gidinceye kadar Betül ile hep eski arkadaşların bugünkü yaşantılarından konuştuk. Arabayı sâkin ve temkinli sürüşü dikkatimi çekti. Lokanta'da yemeklerimizi ısmarladıktan sonra aramızda şöyle bir konuşma geçti:

- Dile kolay, Vedat. Tam onbeş sene ayrı kaldık. Anlat bakalım! Bu süre zarfında sen neler yaptın?
- Cambridge'de Biyoteknoloji üzerine bir doktora yaptım. Beş sene sürdü. Sonra aynı konuyla ilgili bir şirketin lâboratuvarında çalışmaya başladım. Birkaç sene sonra bu lâboratuvarın şef yardımcılığına yükseltildim. Çalışmalarım da elde ettiğim sonuçlar sayesinde şirkete beş de patent hakkı kazandırdım; ve bunun mükâfatı olarak hem şirket bana dolgun bir ikrâmiye verdi ve hem de o lâboratuvarın şefi oldum. O sıralarda aynı lâboratuvarda çalışan, Oxford'dan doktoralı Elizabet ile evlendim.
- Neee? Sen evli misin?
- Hayır Betül'üm, dulum. Biz evlendikten üç sene sonra karım lenf kanseri oldu. İki sene ona baktım. Ama bütün ihtimamlara rağmen kurtarılamadı ve maalesef vefât etti.
- Üzüldüm Vedat. Ama sen dinine pek bağlı bir insandın. Nasıl oldu da bir hristiyanla evlenebildin? Ve nasıl oldu da onunla anlaşabildin? Doğrusu pek merak ediyorum.
- Elizabet çok farklı, çok müeddeb ve çok müşfik bir kadındı Betül. Pekçok yönleriyle seni andırıyordu. Beni ona bağlayan da herhâlde bu benzerlikler oldu. Bir kere "Ünitaryen Mezhebi" mensûbuydu. Bu mezhebin mensûbları İslâm'a çok yakındırlar. Hz İsâ'ya ulûhiyet atfetmezler; O'nu Allah'ın oğlu olarak değil, bir peygamber olarak kabûl ederler. Katolikler gibi bir takım bâtil îtikatları da yoktur. Elizabet katolik olan ilk eşiyile anlaşamadığı için iki yıllık bir evlilikten sonra boşanmıştı. Çok sâkin ve muhabbetli bir evliliğimiz oldu. Müşfik ve dikkatli bir eş, iyi de bir bilim kadınıydı. Vefâtından önce de İslâm'ı kabûl etmişti; ve tam bir mü'mine müslüman olarak vefât etti. Onu Cambridge'de atalarının mezarlığına gömdüm. Onun vefâtından sonra İngiltere bana dar geldi. Ben de İstanbul'a avdet ettim.
- Yâni artık İngiltere ile hiçbir ilişkin kalmadı mı?
- Pek sayılmaz. Elizabet'ten miras olarak bana Cambridge'de iki katlı, dört odalı, ufacık bir bahçesi olan, ingilizlerin "*cottage*" dedikleri cinsten şirin bir ev kaldı.
- Bu evi ne yapmayı düşünüyorsun? Satacak mısın?
- Hayır; bunu düşünmüyorum. Yıllık izinlerimi Cambridge'de geçirmeyi plânlıyorum. Orası sâkin ve şirin bir üniversite şehri. Evimle şehir merkezi bisikletle yirmi dakika bile tutmuyor. Ayrıca trenle Londra'ya kadar da bir saatten az bir zamanda gidilebiliyor.
- Hiç araban olmadı mı?
- Hayır. Zîrâ Cambridge'de her yere bisikletle rahatça gidebiliyorduk. Ayrıca civâr şehirlere de her gün pekçok sayıda tren vardı. Üstelik hepsi de oldukça konforlu. Onun için araba satın almak bana fuzûlî bir israf imiş gibi geldi. Pekiyi; sen bu onbeş sene zarfında ne yaptın?
- Ben bankacılık sektörünü seçtim ve yavaş yavaş ilerleyerek şimdiki konuma geldim. Şimdi beni arada sırada bir şûbeyi teftişe de gönderiyorlar.

Yakında aslî müfettişliğe terfiimi bekliyorum. Babam ne yazık ki genç yaşında kalpden vefât etti. Erkek kardeşim de küçük olduğundan ailenin yükünü ben yüklendim. Neyse erkek kardeşim tahsilini bitirdi, ticâret hayatına atıldı, şimdi bir gömlek atölyesi var. Evlendi; iki de çocuğu oldu. Kız kardeşim ise liseyi bitirdikten sonra okumak istemedi. Genç kızlığındanberi gönlünde olan delikanlı ile evlendi. Onun da şimdi iki çocuğu var. Kocasısı da babasının işini devr aldı. Perşembepazarı'nda çelik levha ve makine aksâmı satıyor. Ben ise annemle oturuyorum.

- Pekiyi, senin hiç kısmetin çıkmadı mı?
- Çıkmaz olur mu? Ama ben hepsini geri çevirdim. Seni bekledim.
- Ah benim sâdık dostum, ah!
- Ben söyleyeceğimi söyledim Vedat. Şimdi sen konuş!
- Betül'üm, iki gözümün nûru. Ben ne diyebilirim ki? Benimle evlenir misin?
- İlâhi Vedat! Onbeş sene seni boşuna mı bekledim sanıyorsun? Tabî ki evlenirim. Ama îtiraf etmem gerekir ki beni günlerdir tedirgin eden bir husûs var.
- Hayırdır İnşâallâh! Nedir o?
- Lûtfen bu söyleyeceklerimin bir kısmını sana empoze etmek istediğim şartlar olarak kabûl etme. Bunlar yalnızca üzerinde uzun uzun düşündüğüm bir takım endîşeler ya da kuruntular. O kadar.
- Sen gene de söyle Bir Tânem!
- İkimiz de kırkına merdiven dayamış kimseleriz. Bir kadının bu yaşdan sonra çocuk doğurması imkânsız olmasa bile çok zordur. Benim hâmile kalmaya da bu yaştan sonra çocuk büyümeye de maalesef cesâretim yok. Öte yandan biz birbirimizden onbeş yıl uzak ve, daha da önemlisi, birbirimizle hiçbir irtibâtımız olmadan yaşadık. Bu zaman zarfında sende de bende de bir takım davranış biçimleri, kolay kolay vaz geçmemiz mümkün olmayan alışkanlıklar ve hattâ bir takım "mani"ler de muhakkak ki teessüs etmiştir. En azından bunlardan birkaçını sen bende müşâhede etmiş ve bu yüzden teessürünü de beyân etmiş bulunmaktasın. Bu sivriliklerimizle kaş yapalım derken göz de çıkarabilir, birbirimizi tâmiri mümkün olmayan bir biçimde yaralayabiliriz de. Bu uyumsuzluklar birdenbire zuhur etmeseler bile zaman içinde de ortaya çıkabilirler.

Benim için mühim olan seni onbeş sene sadâkatle beklemiş olmamın bir kıymeti olup olmadığı idi. Hamd olsun ki sen de beni sevmişsin ve sen de onbeş sene sonra bile evlenmemizi arzuluyorsun. Bunun beni nasıl rahatlatmış olduğunu ve bunca yıllık ızdırâbımı nasıl dindirmiş olduğunu sana târif edemem. Allâh senden râzî olsun Vedat'ım! Ancak bu muhabbetin şu ya da bu şekilde senin için ya da benim için, yâhut da her ikimiz için bir yeni ızdırâba dönüşmesini de aslâ istemem. Bundan dolayı ben derim ki evlenmekte acele etmeyelim! Birbirimizi yeniden tanıyuncaya ve kalp huzuru ile evliliğe hazır oluncaya kadar iki eski, sâdık ve muhabbetli dost olarak kalım! Olur mu?

Aslında aynı endişeler beni de rahatsız etmekteydi. Betül bunları dile getirmese ben dile getirecektim ama o bunca yıl boyunca kendisinde teessüs etmiş olan aceleciliğinden ötürü beni bu yükten kurtarmıştı. Benim için bu kadar sıkıntı çekmiş bir kıza da ne deyebilirdim ki? "Çocuk sâhibi olmak hakkındaki endişelerine ben de katılıyorum. Seni aslâ bu konuda üzmem istemiyorum. Diğer teklifin ise fevkalâde mantikî. Buna rağmen eğer "*Hemen yarın evlenelim!*" dersen, yarın derhâl yıldırım nikâhıyla evleniriz. Ama "*Bekleyelim!*" diyorsan, o da başım üstüne. Betül'üm; mühim olan gençliğimizdeki sâfiyetimizi yeniden keşfetmemiz" dedim ve sağ elini alarak parmaklarından öptüm. Bana hayretle baktı. Göz pınarlarından yaşlar süzülmedi, fişkırdı. Bana: "Vedat'ım sen ne yaptın?" dedi. "Sevdiğim hanımefendiye duyduğum derin muhabbeti yalnızca sâde bir jestle ifâde ettim" dedim. "Ah Vedat ah! Bunu onbeş sene önce neden yapmadın?" dedi. Başımı öne eğerek: "Mieux vaut tard que jamais (*Hiç olmamaktan geç olmak daha iyidir*) Bir Tânem" dedim. Gözleri daldı, sonra: "Evet canımın içi. Hakkın var: Mieux vaut tard que jamais" dedi.

O günden sonra ikimizin de hayatı değişti. Akşamları hemen hemen her gün buluşuyor, birlikte yemek yiyor, bir sinemaya ya da bir konsere gitmeyeceksek kolkola uzun yürüyüşler yapıyorduk. Fakat 1978 senesi Türkiye ve bilhassa İstanbul için sol terörün kol gezdiği, militanların banka basıp adam öldürdükleri acı bir dönemdi. Onun için bu gezintilerimizde de günlük hayatımızda da hep bir endişe içindeydik. Betül'ün bankasının her katında resmî üniformalı olmak üzere bir ve sivil olmak üzere de iki silâhlı koruma görevlisi bulunduruluyordu.

O yaz Uluslararası İstanbul Festivali'nin hemen hemen her klâsik konserine katıldık. Betül de benim gibi hem klâsik Türk Mûsikîsi ve hem de klâsik Batı Müziği meraklısıydı.

Gün geçtikçe Betül'ün o sinirliliğinin, o aceleciliğinin ve o dominant karakterinin yerini yavaş yavaş bir yumuşaklık, bir sabır ve huzurlu bir teslimiyet almıştı. Bir gün bana: "Allâh aşkına Vedat; bana ne oldu böyle? Biliyor musun ki geçen gün sekreterim bile bana: "*Betül hanım birkaç aydanberi o kadar değiştiniz, o kadar huzur dolu bir insan oldunuz ki sizi tanıyamıyorum*" dedi. Allâh senden râzî olsun! Verdiğin huzurla ve muhabbetinle beni nasıl da değiştirdin!" dedi.

Betül bir gün bana kaldığım kirâ evini görmek istediğini söyledi. Onu bir akşam evde yemeğe dâvet ettim. Memnûniyetle kabûl etti ve kendisine ne ikrâm edeceğimi sordu. Bunun bir sürpriz olduğunu, eve geldiğinde göreceğini söyledim.

Kararlaştırdığımız akşam Betül 18.30'da evime geldiği zaman bir salon, bir oda, bir mutfak ve bir banyodan oluşan 45 metrekaarelik evimi görünce evin küçüklüğüne de, fevkalâde bakımlı ve hem çalışma, hem oturma, hem misâfir ve hem de yemek odası olarak kullanmakta olduğum salonun tertipli olmasına da şaşırıldı; bunun sırrını sordu. Ben de ona İngiltere'de kaldığım onbeş senenin on senesinde bundan daha küçük, *stüdyo* tâbir edilen 35 metrekaarelik bir dairede yalnız yaşamış olduğumu; eşimin hastalığı sırasında da onun evinde gene evin bütün işlerini benim yapmış olduğumu, bundan ötürü de oturduğum evi temiz ve tertipli tutmamın artık bende bir hayat tarzı hâline gelmiş olduğunu söyledim. Fakat sofraya oturup da bizzât pişirmiş olduğum yemekleri servis yapmaya başlayınca şaşkınlığı büsbütün arttı. Mönüde: sebze çorbası, çiftlik kebabı, zeytinyağlı çalı fasulyası, salata ve krem karamel vardı. Betül bütün

bunları benim pişirdiğime inanamadı. Aşçılığımı ve yemeklerin lezzetini medhetti durdu. O da benim gibi ne sigara ve ne de alkollü içki içiyordu.

O gece iki şamdanın aydınlattığı yemek masasında ve bir uzunçalardan çıkan Montavani Orkestrası'nın huzur verici melodilerinin eşliğinde muhabbet dolu bir sohbeta kendimizi kaptırarak yemek yedik. Kahve faslına gelince Betül: "Vedat seni zahmete soktuğum için çok utandım. Doğrusu, ben senin şarküteriden hazır bir şeyler alacağımı düşünmüştüm. Bu bana büyük bir sürpriz oldu. Meğer sen bayağı iyi bir aşçıymışsın! Doğrusu yemek konusundaki mârifetlerinle iftihâr ettim. Çok farklı bir insansın. Seni beklediğime değdi. Fakat bana müsaade et de bu akşam, hiç değilse, kahveyi ben yapayım" dedi. Kahvelerle salona döndüğünde bana: "Vedat senin bütün elektrikli âletlerinin fişleri bir acâyip. O neye o öyle?" diye sordu. Betül'e elektrikli âletlerimin hepsini İngiltere'den getirmiş olduğumu, orada elektrik fişlerin standardının bizimkinden çok farklı olmaları hasebiyle bütün fişlerin ucuna bizim prizlere uygun adaptörler takmak zorunda kalmış olduğumu izah ettim.

O gece İstanbul yakasında oturmama rağmen Betül'e Kadıköy Şifâ'daki evine kadar refâkat ettim. Kapılarında, ayrılırken: "Bizimkiler de seni çok merak ediyorlar. Bir gün seni bizim eve yemeğe dâvet edeceğim. Hem bizimkilerle tanışırsın ve hem de benim yemeklerimi kendininkilerinle mukâyese edersin" dedi.

Bunu tâkip eden günlerde Betül bankanın Adana şûbesine teftiş için gönderildi. On gün kadar Adana'da kaldıktan sonra İstanbul'a avdet eder etmez beni bir akşam yemeği için evlerine dâvet etti. O akşam elimde çukulata kutusu ve biri beyaz onu kırmızı gül demetiyle kapılarını çaldığımda beni kızkardeşi karşıladı. Bir yanı yemek odası olarak tefriş edilmiş salona kabûl edildiğimde önce annesinin elini öptüm. Güler yüzlü tabîî tavırlı bir İstanbul hanımefendisiydi. Kardeşleri ve eşleri de beni samimiyetle karşıladılar. Betül ortalıkta yoktu. Annesi: "Vedat bey oğlum; Betül sanırım kapının zilini duymadı. Mutfakta son hazırlıkları yapıyor" dedi. Bu arada kızkardeşi de herhâlde ona haber vermek üzere ortadan kaybolmuştu. Biraz sonra Betül neşeyle içeri girdi. "Safâ geldin Vedat" diyerek elimi sıktıktan sonra hiç beklemediğim bir jestle beni yanaklarımdan öptü. Tabîî ben de mukâbele etmek mecbûriyetinde kaldım ama yüzüm kıpkırmızı kesilmişti ki erkek kardeşi: "Abla; Vedat'ı mahcûb ettin. Bak! Çocuğun yüzü kızardı" diye takıldı.

Yemekte çocuklarla birlikte onbir kişiydik. Hepsi de çok samimî insanlardı. Kendimi çok rahat hissettim. Çok rahat, esprili ve huzur verici bir sohbeta daldık. Betül: balık çorbası, garnitürlü koyun kolu sarması, zeytinyağlı enginar, suböreği, özel soslu bir salata ve çukulatalı suflenden oluşan bir mönü hazırlamıştı. Koyun sarmasının içindeki tâne karabiberler, eski kaşar ve tarçınlı haşlanmış havucun bahşettiği lezzet muhteşemdi. Yemek hemen hemen üç saat sürmüştü. Betül'e: "Ellerine sağlık Betül. Ömrümde hiç bu kadar lezziz bir mönü görmedim" dedim. "Cidden mi?" diye sordu. "Kesinlikle" diye cevap verdim. "Ama sen de bayağı iyi bir aşçıymışsın Vedat. Doğrusu beni çok şaşırttı" dedi.

Bizim neşeli sohbetimiz çocuklar yattıktan sonra da devam ettiydi. Vakit gece yarısını geçince Betül'ün erkek kardeşi: "Eyvah Vedat! Sokağa çıkma yasağı saati girdi. İstanbul'a nasıl gideceksin sen?" deyince bende şafak attı. Vaktin nasıl geçtiğine hiç kimse dikkat etmemişti. Bu saatten sonra sabah 05.00'e kadar sokağa çıkma

yasağı yürürlükte idi. Betül'ün annesi: "Vedat bey oğlum; üzmeyin kendinizi! Konakta herkese yer var. Rahmetlinin pijamaları da tertemiz duruyor" dedi.

Bundan sonra benim nerede yatacağım konusunda bir belirsizlik zuhur etti; çünkü herkes kendi yatağını bana ikrâm etmeğe kalkışmaktaydı. Ben salondaki geniş kanapeyi işâret ederek: "Yıllarım yatağa girmeden hep kanapede uyuyarak geçti. Lûtfen bana müsaade edin de bu geceyi de bana göz kırpmakta olan şu rahat kanapede geçireyim" diyerek meseleye son noktayı koydum. Betül: "Vedat benim saat 07.40 vapuruna yetişmem gerek" dedi. Ben de: "İnşâallâh beraber gideriz Betül" dedim. O geceyi huzur içinde geçirdim. Her zamanki gibi sabah ezânıyla birlikte a-yaktaydım. Namazdan sonra baktım Betül de kalkmış. Diğerleri uyurken, başbaşa yaptığımız muhabbetli bir kahvaltıdan sonra kolkola vapura yetişip Karaköy'e geçerek orada ayrıldık.

O günden sonra Betül'lerin evine sık sık gitmeye başladım. Bu ziyâretlerimden birinde annesi beni bir kenara çekerek: "Oğlum; Allâh senden râzî olsun! Sâyende Betül o kadar değişti, o kadar huzurlu oldu ki! Neye artık bir an önce evlenmiyorsunuz? Bâri bir yüzük takın" dedi. "Efendim; bunun zamanının tâyinini bendeniz, arzusu üzerine, Betül'e bıraktım. Ama muhabbetimiz ve biribirimizi tanımamız iyi gidiyor; İnşâallâh yakında evleniriz. Aramızda bir yüzük takmayı biz de düşünüyoruz" dedim.

Bir hafta sonra Betül'lerin evinde, aile arasında icrâ olunan bir nişan merâsimiyle Betül'ün dayısı yüzüklerimizi taktı. Ben Betül'e alyansdan başka bir de 1,5 karatlık bir pırlanta yüzük hediye ettim. O da bana bir sürpriz yaparak altın kaplama Omega marka hassas bir kol saati hediye etti. Artık nişanlı olmamız Betül'ün üzerinde ümid edemeyeceğim kadar müsbet bir tesir yaptı. Muhabbetimizi biribirimize rahatça izhâr edebilmemizi sağladı.

1978-1979 kışı hep bu minvâl üzere huzur ve muhabbetle dolu olarak geçti. Bu arada nihâyet Ekim'de evlenmeye de karar verdik. Betül bankasının fransız Soci  t   G  n  rale bankası ile sürüncemede kalmış m  l   portesi yüksek olan bir meseleyi halletmek üzere Haziran'da Paris'e gönderilecekti. Kendisine Paris'deki içi bitince yıllık iznini almasını ve benimle İngiltere'de bir t  til yapmasını teklif ettim. Sevinçle kabûl etti. Bu arada evlilikle ilgili hazırlıklarımıza da yavaş yavaş başlamıştık. Annesi, evlerinin b  y  kl  g  n     ne sürerek, bizim kendisiyle birlikte oturmamızı arzu ediyordu. Fakat Betül bağımsız ama annesine yakın bir eve taşınmamızın uygun olacağını düşünüyordu. Gene Őif  da bulduğumuz ve Temmuz başında boşalacak olan bir apartman dairesi için pey vererek daireyi Temmuz'dan   tib  ren kiralamış olduk.

Haziran'da Paris'e gittiğimde Betül, Luxembourg Parkı'nın karşısında Gay-Lussac Sokağı'nda kaldığı      ld  zly H  tel Elysa'da bana da bir oda ayırttırmıştı. O da ben de Paris'i çok kere ziyâret etmiş olduğumuzdan vaktimizi,   bidelerin ve müzelerin ziy  retiyle geçirmek yerine, biribirlerine muhabbet etmekten başka içi gücü olmayan iki sevgili gibi Paris'de âvâre âvâre dolaşmaya hasrettikti. Sabah otelde kahvaltı ettikten sonra kolkola gezmeye başlıyor, biraz yorulunca da yolumuzun üstündeki ilk kahveh  nenin kaldırımındaki bir masasında birer kahve içerek yorgunluğumuzu gideriyor ve tekrar yola koyuluyorduk. Eski ziy  retlerimizin aksine o da ben de, iki ayağımız bir papu  ta, Paris'de koşuşturup durmanın cenderesinden ilk defa kurtulmuş bulunmaktaydık. Aman Y   Rabbi! İnsanın muhabbet ettiği, anlaştığı bir kimse ile, ve

de zaman endîşesi olmadan, Paris'de âvâre âvâre dolaşması meğer ne kadar da güzelmiş!

Cité'de, Île Saint Louis'de, Seine Nehri'nin rıhtımlarında, Quartier du Maraîs'de, Canal Saint Martin boyunca, Champs Elysées'de, Rue de Rivoli'de, Rue Saint Antoine'da ve civârında, Montmartre'da, Buttes de Chaumont'da, Quartier Latin'de, Montagne Sainte Geneviève ve civârında, Rue Mouffetard'da, Avenue Général Leclerc'de, Café Procope'da, Rue du Bac'da, Rue de Seine'de, Rue Bonaparte'da, Boulevard Saint Germain'de, Büyük Bulvarlar'da ve ilh... zamanın da muhabbetimizin de tadını çıkararak tam bir hafta boyunca dolaştık durduk.

Paris'e iyice doyduktan sonra bir çarşamba sabahı uçakla Londra'ya geçtik. King's Cross İstasyonu'ndan trene binip tam 58 dakika sonra 50 mil kadar kuzeydeki Cambridge'e vâsıl olduk. Betül İngiltere'ye ilk defa geliyordu. Trenin geçtiği yerlerdeki manzaraya ve yeşile hayrân oldu. İstasyondan bir taksiye binerek 10-12 dakika kadar sonra Trampington semtindeki evime geldik. Uçaktan indiğimiz andan eve vâsıl oluncaya kadar üç defa yağmur yağmış üç defa da hava açmıştı. Betül böyle bir garâbetle ilk defa karşılaşıyordu. Daha sonraki günlerde bir günde 8-10 defa yağmur yağmasına ve bir o kadar da havanın açmasına şâhit olacaktı.

Betül şirin ve tertipli evime hayran oldu. O günümüz uzun zamandanberi kapalı kalmış olan evi temizlemekle geçti. Akşam üzeri yakındaki markete gidip bir haftalık nevâlemizi düzdük. Ben gene evin tertibiyle uğraşırken o da mutfağa girip yemek pişirmeğe koyuldu. Yemeği epeyi geç bir vakitte yedik. O gece yorgunluktan oturup konuşamadık da. Betül'e merdivenden çıkınca sağdaki büyük karyolalı odayı hazırlamıştım. Ben de onun altındaki televizyonlu oturma odasında çek-yat tipi kanapede yatacaktım. Saat 23.00 sularında her ikimiz de uykudaydık.

Mutâdım vechile, sabahleyin Güneş doğmadan uyandım. Namazımı kıldıktan sonra evin arkasında çalışma odasının önündeki bahçeye çıkıp iki saat kadar da orasını tanzim ettim. Otlar ve diğer bitkiler ufak bahçeyi ormana çevirmişti. Sonra bir duş yapıp sabah kahvaltısını hazırladım. Akabinde üst kata çıkıp Betül'ün oda kapısını tıklatarak kahvaltının hazır olduğunu bildirdim. Yirmi dakika kadar sonra aşağı inen Betül'ü zeytin, peynir, tereyağı, yumurta, fûme somon, domates, hıyar, biber, kızarmış ekme ve çaydan oluşan bir kahvaltı bekliyordu. Kahvaltımızı sohbet ederek muhabbetle olabildiğince uzattık. Nişanlı değil de sanki yeni evlenmiş de birbirine hayran bir çift gibiydik.

Fakat kahvaltının sonuna doğru Betül'ün gözleri daldı, düşünceli ve gamlı bir havaya büründü. Ve aramızda şöyle bir konuşma geçti:

- Vedat; bu yaşadıklarımız, pekçok arkadaşım da müşâhede etmiş olduğum, *canım-cicim ayları* yaşantısına çok benziyor. Bu aylar geçtikten sonra eşler arasında anlaşmazlıklar, yanlış anlamalar, vehimler, surat asmalar, ithamlar, kızgınlıklar, horlamalar ve hattâ öfkeler olabiliyor. Evlendikten sonra acabâ biz de mi böyle bir gelişmeye tâbi' olacağız?
- Bu endîşende yerden göğe kadar haklısın Betül'cüğüm.
- Neee? Ben senden benim endîşelerimi bastırmanı beklerken sen, Allâh aşkına, yangına körükle mi gidiyorsun?

- Betül; sen de ben de çünkü çocuklar değiliz. Ayrıca benim sırtımda beş senelik bir evlilik tecrübesi de var. İki ayrı cinsten; ayrı ailelere mensûb; ne kadar uyumlu da olsalar farklı dünyâ görüşüne, farklı hâlet-i rûhiyelere, farklı mizaclara sâhip iki insanın evlenip de bu evliliği sürdürmesi zâten başlı başına bir mucizedir. Elbette ki bir evliliğin inişleri ve çıkışları, huzur, sıkıntı ve hattâ kriz dönemleri vardır. Bizim evliliğimizde ise senin benden en büyük şikâyetin, herhâlde, benim maddî olsun mânevî olsun sıkıntılarımı dile getirmeyen kendi derûnuma dönük bir mizaca sâhib olmam olacaktır. Benim bu kabuğumu kıramadığın zamanlar kendini dışarlanmış gibi de hissedebilirsin. Hattâ bunun bir vehim hâline dönüşmesiyle sende sürekli bir huzursuzluk da teessüs edebilir. Ayrıca dünyânın en sâkin en sevecen kadını bile menopoz döneminde evham ve sinir kumkuması kesilebilir. Bu durumda da kocanın merhametli ve sabırlı davranması karısının bu hâlet-i rûhiyesini gıdıklamaması gerekir.
- Vedat; neler söylüyorsun sen, Allâh aşkına? Beni korkutuyorsun.
- Ne münâsebet, Bir Tânem! Seni sâdece uyarıyorum.
- Pekiyi ama biz bu durumları nasıl izâle edebiliriz?
- Çok basit. Bu durumlar ancak ve ancak, tavır ve zâhirî görünüşler ne türlü olurlarsa olsunlar, eşlerin birbirlerinin muhabbetlerinden aslâ şüphe etmemeleriyle izâle olunurlar. Eğer böyle bir şüphe teessüs ederse bunun üstesinden gelebilmek maalesef çok zordur. Bununla beraber evlilik ilerledikçe bütün bu yaşanmış müşterek sıkıntılar bile evliliğin sağlığına ve sağlamlığına katkıda bulunurlar. Ayrıca eşler, çeşitli sebeplerden ötürü, her zaman birbirlerine bekledikleri kadar muhabbet izhârında da bulunamayabilirler. Bu durumda da sabır gerekir. Her hâlükârda eşler vehimlerini iyi niyetleri ile yenmek zorundadırlar.
- Pekiyi, benim bu durumda ne yapmam gerekir?
- Vehmini izâle et! Geleceğe gülümseyerek ve ümitle bak! Eşinin muhabbetinden şüphe etme! Bu kâfî. Sıkıntı zuhur ederse bunu gene ikimiz ama dâima iyi niyet izhâr ederek ve birbirimizin başına kakarak değil, aksine, başbaşa vererek çözeceğiz. Hadi artık şimdi pisipisine evhamlanmanın yeri yok. Bak kahvaltını hazırladım; ama bulaşıkları benim yıkamamı bekliyorsan, hava alırsın Bir Tânem. Ruh kum sallı! Kalk! Baksana saat 11.30'u etmişiz! Yarım saate kadar evden çıkıyoruz. Sana Cambridge'i gezdireceğim.
- Tamam Vedat'ım, tamam! Fakat dün akşamdanberi aklımda, yatağında yatmış olduğum rahmetli Elizabet var. Bugün birlikte onun kabrini ziyâret edebilir miyiz? Bir de bana onun resimlerini gösterir misin?
- Kalp kalbe karşıymış. Ben de senden aynı şeyi ricâ edecektim. İnşâallâh önce onun kabrini ziyâret edeceğiz. Elizabet'in resmini görmek istiyorsan eğer, tam arkanda kütüphânenin üstünde birlikte bir resmimiz var. Ona bak!

Betül arkasını döndü. Vefâtından iki sene önce Elizabet ile çektiymiş olduğumuz büyükçe resme uzun uzun ve dikkatle baktı. "Vedat'ım; rahmetli hem alımlı bir hanımmış ve hem de, hayret, pek nûrânî bir yüze sâhipmiş" dedi. Betül'ün, masayı top-

larken, dudaklarının belli belirsiz oynamasından Elizabet'in rûhuna bir Fâtiha okumakta olduğunu anladım.

Hazırlanıp sokağa çıkarken Betül'e bisiklete binip binemeyeceğini sordum. "Genç kızlığımdanberi binmedim, Vedat. Cesâretim yok" deyince hemen telefonla bir taksi çağırdım. O gün önce rahmetli Elizabet'in mezarına gidip dua ettik. Sonra Betül'e üniversiteyi ve şehrin merkezini gezdirdim. Akşam yemeğini üniversitenin lokantasında yedik. Gece 22.30'da gene taksiyle eve döndük. Betül güzel bir *Darjeeling* çayı demledi. Gece geç vakte kadar oturduk; muhabbetle sohbet edip televizyon seyrettik.

O gün aldığım gazetede, önümüzdeki pazar akşamı, Londra'da Covent Garden'da mezzo soprâno Anne Sofie von Otter'in, Bengt Forsberg'in piyanosu eşliğinde, Cécile Chaminade'ın şarkılarından mürekkep bir resital vereceğini okumuştum. Betül'e pazar günü Londra'ya inmeyi, akşam bu resitale gitmeyi ve geceyi de Hyde Park'ın güneyinde Knightsbridge metro istasyonuna yakın şık bir otel olan Basil Street Hotel'de geçirdikten sonra pazartesi günü de Londra'nın Harrod's, Selfridge's ve Marks and Spencer gibi büyük mağazalarını gezmeyi ve o akşam evimize dönmeyi teklif ettim. Betül bu teklifimi memnûniyetle kabûl etti.

Ertesi sabah, önce pazar akşamı için telefonla Basil Street Hotel'de iki oda ve sonra da Covent Garden'da resital için iki yer ayırttım. Cuma ve cumartesi günlerimiz de aynı minvâl üzere, Cambridge'i Betül'e tanıtarak geçti. Pazar öğleye doğru Londra'ya inip otelimize yerleştik. Öğle yemeğini otelde yedikten sonra pazar gününün tenhâlığında Londra'yı gezmeğe çıktık. Hyde Park, Picadilly Circus, Westminster Abbey, Parliament, Big Ben, Oxford Street, Regent Street, ilh... derken ayaklarımıza kara sular indi. Nihâyer Trafalgar Meydanı yakınındaki Covent Garden'ın gişesinden biletlerimizi alırken Betül: "Bu Cécile Chaminade'ın ismini ben ilk defa işitiyorum. Sen neyin nesi olduğunu biliyor musun Vedat?" diye sordu. "Cécile Chaminade diye birinin varlığından ben de ilk defa Paris'de Salle Pleyel'de mezzo soprâno Frederica von Stade'nin bir resitalinde söylemiş olduğu iki şarkı dolayısıyla heberdar oldumdu. Cécile Chaminade 1857-1944 arasında yaşamış hem bestekâr hem de iyi bir konser piyanisti olarak temâyüz etmiş olan bir Fransız hanımı. Son yıllarda yeniden tanınmaya başladı. Açık, rahat, melodik ama biraz da melânkolik bir stile sâhip. Beğeneceğini ümid ediyorum. İşin ilginç yanı kendisinin İngiltere Kraliçesi Viktorya'nın konuğu olarak Windsor Şatosu'nda bir süre kalmış ve, daha da ilginç, bu asrın başında çıktığı konser turnelerinden birinde İstanbul'da da birkaç konser vermiş olması" dedim.

O akşam, civârdaki bir Türk lokantasında yemek yedikten sonra, gerçekten de nefis bir resital dinledik. Anne Sofie von Otter hârika bir mezzo soprânoydu; müthiş bir dramatik uslûba ve sahne hâkimiyetine sâhipti. Cécile Chaminade'ın şarkılarıyla da herkesi mest etti. Neşeli bir günün sonunda yorgun argın döndüğümüz otelimizde gece yarısından sonraya kadar sohbet ettikten sonra günün yorgunluğuna yenilerek Betül, odasına bile gidmeden, benim yatağında ben de kanapede sızıp kalmışız.

Ertesi günü büyük mağazaları iyice dolaştık. Betül'e bir sürpriz yaparak ona Hymarket'teki meşhûr Burberry mağazasından lâciverd ve koyu yeşilin hâkim olduğu ekose bir döpiyes takım satın aldım. Çok yakıştı. Betül pek memnûn oldu: "Vedat'ım; beni utandırdın. Çok da para verdin. Çok teşekkür ederim" dedi. Gene bir hayli yo-

rumuştuk. Otele kendimizi dar attık. Lobide ingiliz usûlü "*five o'clock tea*" mizi (saat beş çayımızı) içtik. Betül: "Vedat'ım bu ingilizlerin çayı imamın abdest suyu gibi bir şey. Aman, ziyâde olsun! Ben sana akşama evimizde gene burun kanı gibi bir *Darjeeling* çayı demlerim" dedi. 19.05 treniyle de Cambridge'e avdet ettik. Akşam yemeğinde son iki günümüzün muhâsebesini yaptıktan sonra çaylarımızı içerken aramızda şöyle bir konuşma geçti:

- Betül'üm; memnûn musun?
- Allâh râzî olsun Vedat'ım! Nasıl memnûn olmam? Sen hârikulâde ince düşünceli ve dürüst bir dostsun. Senin yanında kendimi hem emniyette hem de huzurlu hissediyorum.
- İnşâallâh hep böyle olursun, Bir Tânem. Şu ya da bu şekilde kocalarını devamlı tenkid ve ithâm eden, zâhiren kendilerini huzursuz gösteren öyle kadınlar vardır ki boşandıklarında ya da kocaları öldüğünde aslında onca yıl kocalarının kendileri için nasıl bir emniyet ve huzur desteği sağlamış olduklarını birdenbire idrâk ederler. Ama iş işten geçmiş olur. Çoğu sefer, hoşgörü ve tahammülle karşılamaları gereken ve sebeplerini tahlîl edemedikleri ya da vehimlerinin gözlerinde büyüttüğü birkaç husûs yüzünden kendilerine de kocalarına da dünyâyı zehir etmiş olmakla kalırlar.
- Aman Rabb'im beni bu kabil nankörlüklerden muhâfaza etsin Vedat'ım!
- Bu davranış biçimlerini ille nankörlük diye vasıflandırmak da doğru olmaz. Bu, hastalıkların tevlîd ettiği mizac değişikliklerinden de, menopozdan da, fakat en önemlisi kişinin Ezel Hükümü'nü idrâk etmesindeki zaafından da kaynaklanabilir.
- Vedat'ım; bir kimsenin Ezel Hükümü'nü idrâkindeki zaafı nedir?
- "Âmentü"de *Kader'e inandığımızı, hayrın da şerrin de Yüce Allâh'dan geldiğini* lâf olarak beyân ediyoruz da bunu ahvâl ve etvârî ile te'yid edebileni hiç gördün mü sen? Alîm, Hâlık ve Hakîm olan Allâh Ezel'de bu Şehâdet Âleminde ne vuku bulacaksa hepsini de Hikmeti'yle hükme bağlamış ve bunu da Levh-i Mahfûz denilen bir yerde Kendisi'ne lâyık gördüğü Hafîz isminin hürmetine muhâfaza altına almıştır. Cenâb-ı Hakk Kâdir'dir ama Âdil olması bakımından bu hükümlerin hiç birini değiştirmez. İnsanlar da ne yaparlarsa yapsınlar bu hükümleri değiştiremezler. İnsanın Cenâb-ı Hakk'ın Kader hükümüne teslim olup rızâ göstermesi onun kemâline, tam anlamıyla müslüman olduğuna işârettir. Bunun içindir ki Hz Peygamber: *El hayru fî mâ vaka'* yâni "Vuku bulanda hayr vardır" demiştir.

Allâh'a yalvarıp yakarmamız Şerîat'ın bize yüklemiş olduğu bir sorumluluktur. Bundan kaçınmak aptallıktır. Bu dualar bizim Allâh'a olan hürmetimizi ve ünsiyetimizi artırır; ama herhangi bir şey hakkında Kader'deki hükmünün aksinin vuku bulması için yapılan duaların, alınan tedbirlerin, yakılan tütsülerin, çatılan büyülerin, soyunulan riyâzetlerin ve kesilen kurbanların bu Kader hükmünü değiştirmek husûsunda en ufak bir etkisi yoktur. Aslında insanın Kader'in hükmü hakkındaki izhâr ettiği idrâk zaafı da gene Kader'de kendisi hakkındaki hükme uygundur.

- Vedat'ım; doğrusu söylediklerin beynime bir balyoz gibi indi. Ben bu Kader konusunu hiç bu açıdan düşünmemiştim. Ama bunu bir anda gereği gibi idrâk etmem de hazmetmem de mümkün değil. Bana, ileride, misâlleriyle bu konuyu tekrar açarsan memnûn olurum.
- Dediğin doğrudur Betül'üm. İnsanın Kader'e ve Kazâ'ya îmânın mâhiyetini anlaması kolay bir iş değildir. Ancak pek az kişi bunu çile çekmeden fehm edebilir. Genellikle bu idrâk, büyük çilelerden sonra vuku bulan bir tefekkür döneminin ardından kemâle erişir. Rabb'im senin, bu kabil çilelere mâruz kalmadan, bu idrâke erişmeni nasîb etsin!
- Âmin, Vedat'ım!

Cambridge'deki günlerimiz bu minvâl üzere sürdü. Bu arada birkaç kere Londra'ya inip iki konsere ve Bernard Shaw'ın *Pygmalion* başlıklı eserinden mülhem olarak sahneye konmuş olan *My Fair Lady* operetine gittik. Ayrıca başta British Museum olmak üzere müzeleri ve Saint Paul Katedralini de gezdik. İki gece de Brighton'da deniz kenârında âsûde bir otelde kaldık. İngiltere'ye bir dahaki gelişimizde Betül'e İskoçya'yı ve İrlanda'yı da ziyâret edeceğimizi vaad ettim.

Tâtilimizin sonuna gelmiştik. Bir bütün günümüzü evi temizleyip toplamaya hasrettik. Sonra uçakla Paris'e ve oradan da Türk Hava Yolları'na aktarma yapıp huzur ve muhabbet dolu bir yolculuktan sonra İstanbul'a avdet ettik.

Betül'ü İstanbul'da bir sürpriz bekliyordu. Banka o âna kadar göstermiş olduğu dirâyetli tutumunu ve özellikle de Soci t  G n rale ile aralarında yıllardır  z le-memiş olan mâlî portesi yüksek bir meseleyi bankanın lehine sonuçlandırmış olmasını talt fen Betül'  asl  m fettişliĒe terfi ettirmiş ve maaşını da arttırmıştı. Mak m odası eski bürosunun bir kat üstünde daha iyi tefriş edilmiş bir b roydu.

AĒustos ayı Betül' n İstanbul'da, Bursa'da ve Çanakkale'deki bazı Ő beleri teftiş etmesiyle ve benim de evimizin eksikliklerini gidermemle geçti. Nik hımız için Kadıköy Evlendirme MemurluĒu'ndan 19 Ekim 1979 Cuma için gün aldık. Balayımızı ise 21- 30 Ekim arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumh riyeti'nde Girne'deki Dome Oteli'nde ge irmeĒe karar verip yerlerimizi ayırttık.

Eylül sonuna doĒru Betül'  teftiş için bir haftalıĒına Erzurum'a gönderdiler. İçi bir cuma günü bitmiş olacaktı. Cumartesi sabahı benim de Erzurum'a gitmemi ve Pazar akşamı da birlikte İstanbul'a avdetimizi kararlaştırdıktı. Betül bankanın lojmanında kalmak istememişti. Onu her akşam kaldıĒı otelden arayıp konuşuyordum. Cuma akşamı aradıĒımda henüz otele dönmemiş olduĒunu söylediler. Bu bana normal gözüktü.  nk  her gittiĒi yerde, m tad üzere, son gece müfettişe bir ved  yemeĒi veriliyor ve bu yemek geç vakte kadar sürebiliyordu.

Cumartesi sabahı trafikteki izdiham dolayısıyla u aĒa zor yetişebildim. Havaalanına geldiĒimde kapılar neredeyse kapanmak üzereydi. Bir gazete almaya dah  fırsat bulamadım; ama, nasıl olsa uçakta gazete daĒıturlar diye düşündüm. Nitekim u ak havalandıktan bir müddet sonra daĒıtılan gazetelerden birini alıp da ilk sayfasına baktıĒımda, Kader'in hükmüne tam teslim olmasını bilenlerin dah  b zen ne azîm bir imtihandan geçtiklerini bir anda idrâk ettim.

Gazetenin manşetinde büyük puntoyla: "*Terör gene can aldı*" yazıyordu. Haberin açıklamasında ise: "*D n akşam  st  Erzurum Ziraat Bankası'nı basan 2 terörist 5*

milyar lirayı alıp bir memureyi, banka müdürünü ve müfettişi kalaşnikofla taradılar. İlk ikisi vaka yerinde hayatlarını kaybetti; banka müfettişi Betül Bahtiyârzâde yoğun bakımda" denilmekteydi. Gözlerimden yaşlar fışkırdı. Kendi kendime: "Îlâhî yâ Rabbi! Hikmet'inden sual olunmaz. Sen lûtf u kereminle bütün bunları hayra tebdil, sabrımı da tezyid et!" diye dua ettim. Yanımdaki koltukta oturan hanımefendi gizleyemediğim telâş ve ızdırâbımı görerek: "Beyefendi; iyi misiniz? Kötü bir haber mi aldınız?" diye sordu. "Maalesef Efendim; teröristler nişanlımı vurmuşlar. Yoğun bakımdaymış" deyip gazeteyi kendisine uzattım. Nasıl olduğunu anlayamadığım bir biçimde haber bütün uçağa yayıldı. Birden herkesin dikkatinin odağı hâline geldim. Pekçok kişi ve bu arada hostesler ve kaptan pilot dahî gelip "Cesâret Efendim; Allâh'dan ümid kesilmez. İnşâallâh hanımefendi hiç görmemişe döner" diye ızdırâbıma ortak oldular.

Erzurum Havaalanı'na iner inmez bir taksiyle Devlet Hastahânesi'ne gidip Başhekimle görüştüm. Nişanlımı görmek istediğimi ifâde ettim. Başhekim gün görmüş, emniyet telkin eden, babacan bir zâttı. "Beyefendi oğlum; nişanlınızı görmenize şimdilik müsaade edemeyeceğimi anlayışla karşılayacağınızı ümid ederim. Sekiz saat süren bir ameliyattan yeni çıktı sayılır. Yoğun bakımda. Kurşunlardan biri sol kolunu kırmış, diğeri kalın bağırsağını parçalayıp arkadan çıkmış. Neyse ki hayâtî bir organa rastlamamış. İç kanamaları durdurduk. Kalın bağırsağını tâmir ettik. Bunun için bir bölümünü rezeke edip bir anastomoz ve sonra da karın nâhiyesinde bir kolostomi, yâni yapay bir anüs yaptık. Allâh lûtfederse birkaç ay sonra bu yapay anüsü kapatırız. Defekasyon gene tabîi yoldan olur" dedi.

Şu açıklama dahî Betül'ün ne kadar kritik bir durumda olduğunu anlatmaya yetiyordu. "Yoğun bakımda ne kadar kalır, Efendim?" soruma ise Başhekim: "Şu anda maalesef derin bir komada. Bu komadan çıkması için ne gerekiyorsa o yapılıyor. Ama Tıp, hanımefendinin bu komadan çıkıp çıkmayacağını da, çıkarsa kaç gün sonra çıkacağını da maalesef bilmiyor. Biz komadan çıkmasını ümid ediyoruz. Cesûr olmak lâzım. Bizler dua ediyoruz. Siz de dua ediniz, Efendim! Ameliyata aldığımızda parmağındaki alyansını çıkardı. Onu size vereyim" diye cevap verdi.

Bu durumda yapabileceğim bir şey yoktu. Başhekime teşekkür edip ayrıldım. Gidip Betül'ün oteldeki odasına yerleştim. İlk işim Betül'ün annesine telefon etmek oldu. Bütün aile büyük bir panik ve dehşetli bir üzüntü içinde evde toplanmışlardı. Hastahâneyi defalarca aramış olmalarına rağmen sadre şifâ bir bilgi alamamış olmaları üzerine Betül'ün kardeşi ile eniştesi ertesi günü Erzurum'a gitmeye karar vermişler. Ben bunun gerekli olmadığını, Erzurum'da Betül'ün başında olduğumu, iyileşinceye kadar da burada kalacağımı, Betül'ü gördüğümü, ameliyatının başarılı geçmiş olduğunu, her akşam telefonla bilgi vereceğimi bildirdim.

Sonra, çalıştığım şirketin Genel Müdürü'ne telefon edip durumu bildirdim. Bana Betül iyileşinceye kadar izinli olduğumu söylediler. Daha sonra, Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'ne telefon edip durumu bildirdim. Bu müessif olay için Erzurum'a hemen iki müfettiş gönderdiklerini, Betül'ün iyileşmesi için gerekirse özel uçakla İstanbul'daki bir hastahâneye kaldıracaklarını, benim Erzurum'da istediğim kadar kalmam için de bankanın lojmanlarından birinin bana tahsîs edilmiş olduğunu bildirdiler.

Betül derin komadan ancak sekizinci günü çıktı. Yoğun bakımdan tek kişilik bir odaya aldılar. Ona, geceleri yanında kalması için, tecrübeli bir hasta bakıcı tuttum. Hastahânedede üç hafta kadar kaldıktan sonra binbir ihtimamla uçakla İstanbul'a evlerine götürdüm. Çok zayıflamış, kadîdi çıkmıştı. İyi bir bakıma aldık. Ama daha önümüzde bir ameliyat daha vardı. Öte yandan alçıdaki kolu dolayısıyla da hareketleri kısıtlıydı. Ben de bu arada, sanki içgüveysi imişim gibi, onların evine taşınmak zorunda kalmıştım. Gündüzleri gene özel olarak tuttuğum bir hastabakıcı Betül'e tuvaletinde yardım ediyor, yemeklerini yediriyor ve evin içinde bir nebze dolaştırıyordu. Geceleri ise onun yanında ben kalıyordum. Bunun için odasındaki geniş kanapede tavşan uykusuyla uyumak bana yetiyordu. Bankanın doktorları da haftada iki kere gelip gelip durumu kontrol ediyor, gidâ rejimini ve aldığı ilâçları düzenliyorlardı.

Betül'e oyalansın diye her gün birkaç gazete ve Beyoğlu'ndaki Hachette Kitabevi'nden de Fransızca Paris-Match, Jours de France, L'Express, Les Femmes d'Aujourd'hui gibi mecmualar ve kitaplar alıyordum. Akşamları uzun uzun sohbet ediyor, televizyon seyrediyorduk. Aile de Betül'ün sağlığının gitgide düzeldiğini gördükçe eski huzuruna kavuşmuştu. Artık akşam yemeklerini de hep birlikte yiyebiliyorduk.

Bir akşam uykuya çekilmeden önce Betül: "Biliyor musun Vedat'ım? Bu başıma gelenlerden sonra, senin tâbirinle, derûnuma döndüm ve çok tefekkür ettim. Vuku bulanda gerçekten de bir hayr varmış. Yeter ki insan bu hayrı idrâk etmek için bir gayret sarfetsin. Ben, hamd olsun, bunu idrâk ettim. Bu hâdiseler senin o müstesnâ dostluğunun, merhametinin ve fedâkârlığının ortaya çıkmasına vesile oldu. İyice anladım ki gerçekten de Kader Hükümü'nü değiştirmek mümkün değil. Cenâb-ı Hakk olayları Ezel'de nasıl takdîr etmişse o öyle vuku bulacaktır. Bu idrâke kavuşmuş olduğum için de çok huzurlu ve çok bahtiyârım. Bundan ötürü Rabb'imden râzî oldum. İnşâallâh o da benden râzî olur" dedi. Onun bu idrâke vâsıl olması bana da büyük bir huzur verdi. Heyecanla kalkıp nişanlığa sarıldım. Onu bağrıma basarak uzun uzun koklayıp öptüm. Betül Kader ve Kazâ'ya îmânın sırrını bu azîm çilesinden sonra kendi başına çözmüştü.

Kasım başında alçısı söküldüğünde Betül o meşum hâdiseden önceki kilosuna erişmişti. Kolostominin kapanıp defekasyonun normal makat yoluyla yapılmasını sağlayacak olan ameliyat ise Aralık sonunda Amerikan Hastahânesi'nde yapılacaktı. Bu arada Kadıköy Evlendirme Memurluğu'na müracaat ederek nikâhımızı 11 Şubat 1980 Pazartesi gününe ve balayımızı geçireceğimiz Dome Oteli'ndeki rezervasyonumuzu da 14-22 Şubat 1980 arasına kaydırıştım. Kasım'ın ortalarından itibaren artık kolkola Moda'da gezebiliyorduk.

Aralık sonundaki ameliyat başarılı geçti ve Betül yeni yılın başından itibaren eski sıhhatine kavuştu. Nikâh için Betül'e çok güzel bir gelinlik aldım. "Vedat'ım; kırkına merdiven dayamış biri olarak gelinlik giymekten utanıyorum" dedi. "Bunda utanacak ne var Bir Tânem? Rahmetli ilk eşim de benimle ikinci evliliğini yaparken ona bile bir gelinlik almıştım" dedim. "Vedat'ım sen bana da aileme de Allâh'ın ne büyük bir lûtfusun!" dedi. Güldüm: "Betül'üm; bu gibi sözlerle şımartılmaya ihtiyâcım var. Lûtfen beni pohpohlamaktan vaz geçme!" dedim.

Nikâhımızda büyük bir kalabalık vardı. Çok şükür, herşey bizleri üzmeyecek şekilde gelişti. Akşam odamıza çekildiğimizde Betül: "Vedat senden bir istirhâmım olacak. Nihâyet sana kavuşmuş olmaktan dolayı Cenâb-ı Hakk'a büyük şükür borcum

var. Parasını ben vereceğim. Vekâletini de şimdi sana veriyorum. Lûtfen yarın benim adıma bir şükür kurbanı kestirir misin?" dedi. Muhabbetle ona sarıldım: "Elbette Bir Tânem. Zâten ben de yarın biri Cenâb-ı Hakk'ın seni bizlere bağışlamasının, diğeri de evlenmemizin şükrünü edâ etmek üzere iki şükür kurbanı kestirecektim. Böylece üç kurban oldu" dedim. Betül: "Peki etleri nereye vermeyi düşünüyorsun?" diye sordu. Darüşşafaka'ya vereceğim" dedim. "Allâh senden râzî olsun Vedat'ım. Sanki kalbimi okudun. Ben de oraya verelim diye düşünüyordum" dedi.

Üç gün sonra Girne'de Dome Oteli'nin denize bakan bir odasına yerleşmiş bulunuyorduk. O akşam tıpkı gençliğimizde Moda Burnu'ndan seyretmiş olduklarımıza benzeyen şâhâne bir Güneş batışına şâhit olduk. Ufuk da bulutlar da kızılın her nüansını ihtişamla ortaya koymaktaydı. Havanın serinliğine rağmen, odamızın balkonundan bu teshir edici manzarayı seyrederken Betül bana kuvvetle sarıldı; bir sır tevdi ediyormuş gibi, kulağıma: "Vedat'ım, canımın içi; *El hayru fî mâ vaka'*. Allâh'ın lûtf u keremiyle iki çocuğumuz olmasını arzu ediyorum" dedi.

* * *